

Ανοικτή Συζήτηση:

Έμφυλη και συμπεριληπτική γλώσσα και Ορολογία

Δρ. Εμμανουέλα Πατηνωτάκη

Ελληνικά: Γλώσσες δύο ταχυτήτων και το στίγμα του επίμονου αναπηροποιητικού ή/και μισαναπηρικού λόγου

Two-speed language development and the stigma of persistent disablist and/or hate speech

ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΑΝΑΠΗΡΟΠΟΙΗΣΗ

Η στιγματιστική γλώσσα είναι συνθήκη γνωστή στον χώρο της αναπηρίας. Από τις «ειδικές ανάγκες» μέχρι τους «κουφούς», «κουτσούς» και «γκαβούς», ο ανάπηρος και μη ανάπηρος πληθυσμός αναγκάζεται να έρχεται αντιμέτωπος με στιγματιστικό λόγο σε καθημερινή βάση λόγω είτε ελλιπούς εκπαίδευσης, είτε απουσίας πρόθεσης ισότιμης και ουσιαστικά δημοκρατικής αναφοράς σε όλους τους ανθρώπους και στις ζώσες καταστάσεις που τους χαρακτηρίζουν στην καθημερινότητά τους, με πιο σημαντική, τη ζώσα κατάσταση της αναπηρίας.

[Αναφορά στον Οδηγό των δημοσιογράφων, στην εκπαίδευση και στον κοινωνικό στιγματισμό.]

ΜΙΣΑΝΑΠΗΡΙΣΜΟΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ

Η ικανοτική προσέγγιση που εφαρμόζεται στη γλώσσα -συχνά χωρίς κανένα επιστημονικό, γλωσσολογικό και κοινωνικό, υπόβαθρο- συντηρεί και προωθεί την απομόνωση και τον αποκλεισμό των ανθρώπων που χαρακτηρίζονται ως μη ικανοί μέσα από τη χρήση στιγματιστικού λόγου. Το πρόβλημα που αναγκάζονται να λύσουν οι χρήστες της γλώσσας όταν αισθάνονται ότι η εκπροσώπησή τους στη γλώσσα και κατ' επέκταση στην κοινωνία είναι είτε προβληματική είτε ελλιπής παρουσιάζει δύο σημαντικές προεκτάσεις που οποίες ενδεχομένως να οδηγούν στη γέννηση άλλων προβλημάτων:

- Ανάπηρος άνθρωπος: Αφού δεν εκπροσωπούμαι γλωσσικά, θα φτιάξω τους δικούς μου όρους.
- Κοινωνιολόγος: Οι όροι που μας έρχονται από το εξωτερικό συνδυαστικά με τις συνθήκες στη χώρα, με οδηγούν στη σωστή μετάφραση.
- Γλωσσολόγος: Η γλώσσα έχει κανόνες, επηρεάζεται από την κοινωνική κατάσταση, αλλά έχει κανόνες. Το ίδιο και η μετάφραση.

Ωστόσο τα ερωτήματα που προκύπτουν είναι πολλά και καθρεφτίζονται σε κάποια πολύ πρόσφατα και πολυσυζητημένα μεταφραστικά προβλήματα ορολογίας.

Όρος που ανήλθε από τους αναπήρους: ΜΙΣΑΝΑΠΗΡΙΣΜΟΣ

Όρος που ανήλθε από τους κύκλους των κοινωνιολόγων: ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Όρους που ανήλθε από τους μεταφραστές και τους γλωσσολόγους: ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο πρώτος προέκυψε στους κόλπους των χειραφετημένων αναπήρων ως μετάφραση του όρου *ablism*. Γλωσσολογικά η μετάφραση δεν στέκει καθώς αφορά στον ικανοτισμό. Ωστόσο, κοινωνικά στο συγκεκριμένο περιβάλλον ενδέχεται να αγγίζει τον μισαναπηρισμό. Υπάρχει άλλη λύση;

Ο δεύτερος προέκυψε επιστημονικά, με κοινωνικά κυρίως κριτήρια. Ωστόσο, φαίνεται να μην είναι ξεκάθαρη η διάκριση μεταξύ ειδικής, συμπεριληπτικής και ενταξιακής εκπαίδευσης.

Ο τρίτος χρησιμοποιείται πλέον παντού, ωστόσο τι σημαίνει συμπερίληψη; Ποιες είναι οι βάσεις της; Μπορεί να χρησιμοποιείται άκριτα παντού όταν το θέμα μας είναι η αναπηρία; Μπορεί να χρησιμοποιείται παντού όταν το θέμα μας είναι οι κοινωνικές τυπικές και μη δομές;

[Ανάλυση της προέλευσης των όρων και της προβληματικής φύσης τους.]

ΓΛΩΣΣΕΣ ΔΥΟ ΤΑΧΥΤΗΤΩΝ

Ο τρόπος με τον οποίο σχηματίζεται η γλώσσα αποτελεί φαινόμενο μοναδικό για κάθε γλώσσα, για κάθε κοινωνία, για κάθε κοινότητα. Μπορεί οι διαφορετικές περιπτώσεις ανάπτυξης και εξέλιξης των γλωσσών να μοιράζονται κοινά χαρακτηριστικά, ωστόσο κάθε περίπτωση διαφέρει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η εξέλιξη των Ελληνικών και της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας. Η ίδια η ΕΝΓ διαθέτει πάρα πολλά αναχρονιστικά και στιγματιστικά νοήματα, όπως... [παραδείγματα στιγματιστικών νοημάτων].

[Αναφορά σε νέα νοήματα σε αντίθεση με τα παλαιότερα.]

ΣΥΝΟΨΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. Σκληρός και ένθερμος λόγος, αποτέλεσμα *tone-up*, από τα κάτω.
 2. Απόσταση γλωσσολογική λόγω μη ανάμειξης επιστημόνων.
 3. Αδυναμία αντιστοίχισης λόγω διαφορετικού κοινωνικού συγκειμένου.
- ➔ Ανάγκη συνύπαρξης εκπροσώπων της κοινωνικής ομάδας, της γλωσσολογίας και της μετάφρασης και όποιας επιστήμης αφορά το εν λόγω γλωσσικό ζήτημα
 - ➔ Ανάγκη ανταλλαγής πληροφοριών σε σχέση με τις συνθήκες χρήσης και τις ανάγκες χρήσης του εκάστοτε όρου
 - ➔ Ανάγκη άρσης της αυθαίρετης προσέγγισης επινόησης ορολογίας χωρίς την ανάμειξη εκπροσώπων όλων των κοινωνικών ομάδων που αφορά και χωρίς επιστημονικό πλαίσιο